

ZARZĄDZENIE NR 1228
Rektora Politechniki Białostockiej
z dnia 17 grudnia 2020 roku

- w sprawie wprowadzenia w życie „Procedury hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w Politechnice Białostockiej”

Na podstawie art. 23 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.) oraz § 26 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 Statutu Politechniki Białostockiej, zarządza się, co następuje:

§ 1

Wprowadza się w życie „Procedurę hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w Politechnice Białostockiej”, stanowiącą załącznik do zarządzenia.

§ 2

Odpowiedzialnymi za prawidłową realizację zarządzenia czynią dziekanów wydziałów, kierowników Studium Języków Obcych oraz Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz dyrektora Szkoły Doktorskiej Politechniki Białostockiej.

§ 3

Nadzór nad realizacją zarządzenia sprawuje prorektor ds. kształcenia

§ 4

Traci moc Zarządzenie Nr 628 Rektora Politechniki Białostockiej z dnia 16 marca 2017 roku w sprawie wprowadzenia w życie „Procedury hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w Politechnice Białostockiej” wraz z późniejszą zmianą.

§ 5

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

REKTOR

dr hab. inż. Marta Kosior-Kazberuk, prof. PB

Procedura hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w Politechnice Białostockiej

§ 1

1. W ramach Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Białostockiej, przeprowadza się regularne hospitacje zajęć dydaktycznych.
2. Hospitacje stanowią narzędzie wspierania rozwoju nauczycieli akademickich Politechniki Białostockiej, zwanej dalej Uczelnią, oraz podstawę ciągłego doskonalenia jakości kształcenia, w tym narzędzie identyfikacji dobrych praktyk.
3. Hospitacje prowadzone są na wszystkich kierunkach studiów pierwszego, drugiego stopnia, jednolitych studiach magisterskich, studiach doktoranckich, w Szkole Doktorskiej oraz na studiach podyplomowych.
4. Hospitacjami objęte są wszystkie zajęcia dydaktyczne prowadzone w Uczelni.

§ 2

1. Hospitacja może mieć charakter:
  - 1) **doradczo-doskonający** – obserwacja warsztatu pracy celem diagnozy mocnych i słabych stron pracy dydaktycznej oraz wsparcia osoby hospitowanej w doskonaleniu umiejętności dydaktycznych;
  - 2) **oceniający** – obserwacja zajęć połączona z dokonaniem oceny pracy nauczyciela;
  - 3) **opiniujący** – ocena wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów, doktorantów, uczestników studiów doktoranckich i uczestników studiów podyplomowych w wyniku wprowadzenia przez osobę hospitowaną nowych/innovacyjnych metod nauczania.
2. Hospitacje mogą być przeprowadzone w związku z realizacją działań systemowych lub interwencyjnych:
  - 1) **hospitacja systemowa** – zaplanowana forma sprawdzenia jakości prowadzonych zajęć, wynikająca z niniejszej Procedury;
  - 2) **hospitacja interwencyjna** – nieujęta w planie hospitacji forma sprawdzenia jakości realizacji zajęć. Wynika ona ze zgłoszenia nieprawidłowości i służy niezwłocznemu zdefiniowaniu problemu i podjęciu działań zmierzających do jego rozwiązania.
3. Wszystkie rodzaje hospitacji zajęć dydaktycznych przeprowadzane są bez zapowiedzi i bez wcześniejszego uzgadniania terminu.

§ 3

1. Hospitacje systemowe przeprowadzane są według planu hospitacji na dany semestr roku akademickiego, określonego przez dziekana, kierownika Studium Języków Obcych, kierownika Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz dyrektora Szkoły Doktorskiej.
2. Plan hospitacji systemowych określa zajęcia wyznaczone do hospitacji w danym semestrze roku akademickiego ze wskazaniem osoby hospitowanej i charakteru hospitacji.
3. Plany hospitacji systemowych przygotowywane są w następujących terminach:
  - 1) do 31 października na semestr zimowy;
  - 2) do 31 marca na semestr letni.
4. Hospitacje systemowe należy przeprowadzić w terminie do 15 stycznia (semestr zimowy) oraz do 30 maja (semestr letni), w sposób niezapowiedziany, w dowolnym terminie zajęć danego semestru.

5. Hospitujący powinien zapoznać się z kartą przedmiotu i szczegółowym programem zajęć, które będzie hospitował.
6. Hospitacje o charakterze interwencyjnym zarządzane są przez dziekana, kierownika Studium Języków Obcych, kierownika Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, dyrektora Szkoły Doktorskiej, prorektora ds. kształcenia lub prorektora ds. studenckich:
  - 1) na wniosek przewodniczącego Wydziałowej Rady Samorządu Studentów lub Uczelnianej Rady Samorządu Doktorantów PB;
  - 2) na wniosek kierownika jednostki, w której zatrudniona jest osoba hospitowana;
  - 3) w przypadku uzyskania informacji o nieprzebiegu zajęć;
  - 4) po otrzymaniu przez osobę hospitowaną niezadowolającej oceny z prowadzonych zajęć (w ankiecie studenckiej).
7. Zajęcia do hospitacji interwencyjnej wskazuje prorektor ds. kształcenia, prorektor ds. studenckich, dziekan lub upoważniony przez niego prodziekan, kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz dyrektor Szkoły Doktorskiej.
8. Hospitacje interwencyjne zajęć mogą odbywać się częściej niż raz w roku w ramach jednego przedmiotu, jeżeli jest to uzasadnione.

§ 4

1. Hospitacje dotyczą wszystkich osób prowadzących zajęcia dydaktyczne, zwanych dalej „nauczycielami”.
2. Jeżeli wyniki okresowej oceny nauczyciela oraz wnioski z poprzednio przeprowadzonej hospitacji są pozytywne, nauczyciel powinien być hospitowany :
  - 1) nie rzadziej niż raz na 3 lata w przypadku pracowników z tytułem zawodowym lub ze stopniem naukowym doktora (hospitacja o charakterze doradczo-doskonałym lub oceniającym);
  - 2) nie rzadziej niż raz na 4 lata w przypadku pracowników posiadających co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego (hospitacja o charakterze doradczo-doskonałym lub oceniającym).
3. Hospitacje zajęć prowadzonych przez doktorantów, uczestników studiów doktoranckich oraz nowo zatrudnionych nauczycieli (w okresie pierwszych 3 lat pracy) powinny być przeprowadzane co najmniej jeden raz w każdym roku akademickim (hospitacja o charakterze doradczo-doskonałym).
4. Dziekan wydziału, kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, dyrektor Szkoły Doktorskiej decydują o hospitacjach nieujętych w planie w przypadku:
  - 1) nauczycieli wskazanych przez Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia lub inne komisje właściwe ds. jakości kształcenia na podstawie m.in. wyników studenckiej/doktoranckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli (hospitacja o charakterze doradczo-doskonałym, oceniającym, lub interwencyjnym);
  - 2) nauczycieli, którzy zgłosili dziekanowi chęć poddania się hospitacji, np. w związku z wdrożeniem nowych i/lub innowacyjnych metod nauczania (hospitacja o charakterze opiniującym lub doradczo-doskonałym);
  - 3) nauczycieli, wskazanych na wniosek przewodniczącego Wydziałowej Rady Samorządu Studentów, Uczelnianej Rady Samorządu Doktorantów i/lub kierowników jednostek (hospitacja interwencyjna).

§ 5

1. Ustala się następujący podział kompetencji i zakres odpowiedzialności osób biorących udział w procedurze hospitacji zajęć dydaktycznych:
  - 1) dziekan wydziału, kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, dyrektor Szkoły Doktorskiej odpowiadają za realizację hospitacji w podległych im jednostkach oraz działania naprawcze wynikające z wniosków pohospitacyjnych, a także wskazują zespół lub osobę hospitującą do przeprowadzenia hospitacji zajęć na wniosek:
    - a) nauczyciela;
    - b) przewodniczącego Wydziałowej Rady Samorządu Studentów, Uczelnianej Rady Samorządu Doktorantów lub kierowników jednostek (katedr/zakładów), z tym, że członkiem zespołu powinien być prodziekan ds. studenckich i kształcenia danego wydziału; w hospitacji tej może brać udział student lub doktorant wskazany, odpowiednio, przez przewodniczącego Wydziałowej Rady Samorządu Studentów lub Uczelnianą Radę Samorządu Doktorantów.
  - 2) prodziekani, kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, dyrektor Szkoły Doktorskiej odpowiadają za hospitację zajęć prowadzonych przez nauczycieli na poszczególnych kierunkach studiów pierwszego i drugiego stopnia, na studiach doktoranckich i w Szkole Doktorskiej, oraz na studiach podyplomowych w zakresie:
    - a) przygotowania planu hospitacji zajęć na dany rok akademicki;
    - b) nadzoru nad realizacją hospitacji;
    - c) nadzoru nad archiwizacją protokołów oraz oceną wyników hospitacji.
  - 3) kierownicy jednostek (katedry/zakładu) koordynują hospitacje w podległych jednostkach i odpowiadają za realizację działań naprawczych wynikających z wniosków pohospitacyjnych;
  - 4) przewodniczący Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia/przewodniczący innej komisji właściwej ds. jakości kształcenia odpowiada za:
    - a) prowadzenie rejestru hospitacji;
    - b) analizę wyników i przygotowanie raportu zbiorczego z przebiegu hospitacji.
  - 5) hospitujący (osoby dokonujące hospitacji):
    - a) dziekan lub wskazany przez niego prodziekan przeprowadza hospitację kierowników jednostek (katedr/zakładów) oraz innych nauczycieli;
    - b) kierownik jednostki (katedry/zakładu) lub osoba przez niego wskazana przeprowadzają hospitację koordynatorów przedmiotów;
    - c) koordynator przedmiotu dokonuje hospitacji zajęć nauczycieli realizujących poszczególne formy danego przedmiotu;
    - d) promotor lub opiekun naukowy przeprowadzają hospitację zajęć prowadzonych przez doktorantów lub uczestników studiów doktoranckich;
    - e) kierownik studiów podyplomowych lub inna osoba wskazana przez dziekana dokonuje hospitacji zajęć prowadzonych w ramach studiów podyplomowych;
    - f) kierownik Studium Języków Obcych lub osoba przez niego wskazana, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu przeprowadzają hospitacje prowadzących zajęcia w tych jednostkach.
  - 6) osoby dokonujące hospitacji odpowiadają za:
    - a) przeprowadzenie hospitacji zgodnie z procedurą;

- b) sporządzenie protokołu z hospitacji;
  - c) omówienie treści sporządzonego protokołu z hospitem.
2. Osoba hospitująca powinna być doświadczonym nauczycielem akademickim, posiadającym tytuł lub stopień naukowy wyższy lub co najmniej równy tytułowi/stopniowi, którym legitymuje się osoba hospitemowana.
  3. W hospitacji, oprócz osoby hospitującej, może uczestniczyć kierownik jednostki dydaktycznej, w której zatrudniona jest osoba hospitemowana lub wyznaczony przez kierownika nauczyciel akademicki, np. osoba odpowiedzialna za dydaktykę w jednostce, spełniająca warunek określony w ust. 2.
  4. Osoba hospitująca nie może ingerować w przebieg zajęć, wprowadzać zmian (np. dotyczących tematu zajęć), ani naruszać przyjętego przez prowadzącego toku zajęć.

§ 6

1. W ramach hospitacji ocenie podlegają następujące obszary:
  - 1) zgodność celu zajęć i treści kształcenia z programem przedmiotu;
  - 2) dobór i zastosowanie metod i środków dydaktycznych;
  - 3) zaangażowanie studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych w proces dydaktyczny;
  - 4) zaangażowanie nauczyciela w prowadzone zajęcia.
2. Hospitemowane zajęcia są oceniane w skali:
  - 1) ocena wyróżniająca;
  - 2) ocena bardzo dobra;
  - 3) ocena pozytywna;
  - 4) ocena warunkowa;
  - 5) ocena negatywna.

§ 7

1. Z przebiegu hospitacji sporządzany jest protokół hospitacji zajęć dydaktycznych, którego wzór stanowi załącznik 1 do Procedury. Hospitemujący jest zobowiązany do przedstawienia hospitemowanemu protokołu hospitacji i omówienia z nim wniosków z przeprowadzonego działania w postaci konstruktywnej informacji zwrotnej, celem podniesienia jakości prowadzenia zajęć.
2. Odpowiednio przeprowadzona hospitacja ma na celu wspieranie rozwoju nauczyciela oraz ogólne podnoszenie jakości kształcenia na Uczelni – nie może być wykorzystywana jako narzędzie o charakterze represyjnym lub dyskryminującym nauczyciela prowadzącego zajęcia.
3. Hospitemowany potwierdza podpisem zapoznanie się z protokołem hospitacji. Protokół z hospitacji uwzględnia możliwość ustosunkowania się do wyników hospitacji przez osobę hospitemowaną.
4. Wypełnione protokoły hospitacji przekazywane są odpowiednio dziekanowi, kierownikowi Studium Języków Obcych, kierownikowi Studium Wychowania Fizycznego i Sportu oraz dyrektorowi Szkoły Doktorskiej z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych, który następnie przekazuje je Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia lub przewodniczącemu innej komisji właściwej ds. jakości kształcenia.
5. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia lub inna komisja właściwa ds. jakości kształcenia sporządza raport zbiorczy z hospitacji, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do Procedury oraz opracowuje wyniki hospitacji i przekazuje swoje opinie odpowiednio dziekanowi, kierownikowi

Studium Języków Obcych, kierownikowi Studium Wychowania Fizycznego i Sportu lub dyrektorowi Szkoły Doktorskiej (z zachowaniem poufności). Wnioski i rekomendacje z analizy powinny stanowić element corocznych raportów z oceny jakości kształcenia.

6. Dziekan przedstawia zbiorcze wyniki hospitacji radzie wydziału. Kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu prezentuje zbiorcze wyniki hospitacji na kolegium/zebraniu jednostki. Dyrektor Szkoły Doktorskiej prezentuje zbiorcze wyniki hospitacji Radzie Naukowej Szkoły Doktorskiej. Zbiorcze wyniki hospitacji przekazywane są prorektorowi ds. kształcenia w terminie 30 dni od zakończenia semestru i podlegają analizie przez Dział Jakości Kształcenia. Dokumenty są udostępnione do wglądu przewodniczącemu Wydziałowej Rady Samorządu Studentów lub Uczelnianej Radzie Samorządu Doktorantów.
7. W przypadku uzyskania przez hospitowanego niskich ocen (warunkowa, negatywna) kierownik jednostki (katedry) oraz odpowiednio dziekan, kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu lub dyrektor Szkoły Doktorskiej powinni ustalić i przeanalizować powody otrzymania niskiej oceny oraz wspólnie podjąć działania naprawcze.
8. W okresie maksymalnie do roku od otrzymania przez nauczyciela negatywnej lub warunkowej oceny z hospitacji zajęć, wyznaczana jest powtórna hospitacja, celem sprawdzenia, czy zostały wprowadzone zalecenia pohospitacyjne.
9. W przypadku braku poprawy jakości prowadzenia zajęć, odpowiednio dziekan, kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu lub dyrektor Szkoły Doktorskiej zobowiązany jest podjąć działania zmierzające do poprawy jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczyciela.
10. Dziekan, kierownik Studium Języków Obcych, kierownik Studium Wychowania Fizycznego i Sportu lub dyrektor Szkoły Doktorskiej może zarządzić przeprowadzenie powtórnej hospitacji w bieżącym lub kolejnym roku akademickim w przypadku, gdy osoba hospitowana nie zgadza się z oceną z hospitacji.
11. Dostęp do wyników hospitacji mają:
  - 1) osoby hospitowane (wgląd w wyniki oceny własnej pracy);
  - 2) kierownicy jednostek (wgląd w wyniki hospitacji zajęć prowadzonych przez pracowników jednostki);
  - 3) dziekani, prodziekani ds. studenckich i kształcenia, Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia (wgląd w wyniki hospitacji zajęć prowadzonych na Wydziale);
  - 4) inne komisje właściwe ds. jakości kształcenia (wgląd w wyniki hospitacji zajęć prowadzonych przez pracowników jednostki);
  - 5) rektor, prorektor ds. kształcenia, prorektor ds. studenckich, prorektor ds. nauki (wgląd w wyniki hospitacji zajęć prowadzonych w Uczelni);
  - 6) Dział Jakości Kształcenia (wgląd w wyniki i zbiorcze raporty hospitacji zajęć prowadzonych w Uczelni);
  - 7) przewodniczący Wydziałowej Rady Samorządu Studentów (wgląd w wyniki hospitacji zajęć prowadzonych na Wydziale) oraz Uczelniana Rada Samorządu Doktorantów (wgląd w wyniki hospitacji zajęć prowadzonych w Szkole Doktorskiej/ studiach doktoranckich).

§ 8

Wyniki hospitacji są brane pod uwagę w okresowej ocenie nauczycieli akademickich, podczas zmiany warunków ich zatrudnienia w Uczelni oraz przy obsadzie zajęć dydaktycznych.

Załącznik nr 1 do Procedury hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w PB
PROTOKÓŁ Z HOSPITACJI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

A. DANE OGÓLNE

1. Charakter hospitacji¹ (doradczo-doskonalący, oceniający, opiniujący)
2. Hospitacja powtórna¹ (tak/nie)
3. Data hospitacji .....
4. Miejsce hospitacji .....
5. Dane osoby hospitującej .....
(tytuł/stopień, imię i nazwisko, stanowisko, nazwa jednostki)
6. Dane osoby hospitowanej .....
(tytuł/stopień, imię i nazwisko, stanowisko, nazwa jednostki)
7. Nazwa przedmiotu (kod).....
8. Wydział, kierunek, poziom i forma studiów .....
..... (np. WBiŚ, budownictwo, pierwszego stopnia, stacjonarne)
9. Rok i semestr studiów .....
10. Forma hospitowanych zajęć¹: wykład, lektorat języka obcego, seminarium, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia projektowe, ćwiczenia terenowe, pracownia specjalistyczna, ćwiczenia laboratoryjne, inna.
11. Temat hospitowanych zajęć:
.....
.....
.....

B. OCENA ZAJĘĆ BĘDĄCYCH PRZEDMIOTEM HOSPITACJI

1. Czy temat zajęć, ich treść i realizowane cele były zgodne z programem przedmiotu (kartą przedmiotu, programem szczegółowym formy zajęć)?¹
TAK   NIE
2. Czy trafnie dobrano metodę prowadzenia zajęć? (proszę opisać wykorzystane metody/środki dydaktyczne i ocenić prawidłowość ich doboru):
.....
.....
.....
3. Ocena stopnia zaangażowania studentów/doktorantów w proces dydaktyczny (stopień przygotowania do zajęć, stopień zainteresowania zajęciami, aktywność, poziom naukowy dyskusji, itp., stosownie do formy hospitowanych zajęć):
.....

.....
.....
4. Ocena zaangażowania prowadzącego zajęcia (komunikatywność, umiejętność współpracy ze studentami/doktorantami, kierowania przebiegiem zajęć, wyjaśniania spraw trudnych i niezrozumiałych itp.):

.....
.....
5. Opis oryginalnych, nowatorskich metod dydaktycznych stosowanych przez osobę hospitowaną (jeśli dotyczy):

6. Mocne i słabe strony

Mocne strony (w tym identyfikacja obszarów dobrej praktyki lub tych, które dobrze sprawdziły się podczas ocenianych zajęć)	Słabe strony (identyfikacja obszarów/aspektów wymagających poprawy)

C. OGÓLNA OCENA ZAJĘĆ I ZALECENIA DLA HOSPITOWANEGO NAUCZYCIELA¹:
wyróżniająca, bardzo dobra, pozytywna, warunkowa, negatywna
(w przypadku oceny wyróżniającej i negatywnej, wymagane uzasadnienie)

.....
.....
.....
.....

.....
podpis hospitującego

D. WNIOSKI HOSPITOWANEGO

Refleksje i komentarze hospitowanego (dotyczące prowadzenia zajęć, odpowiedź na pytania i komentarze zawarte w protokole hospitacyjnym, planowane działania, inne uwagi, itp.):

.....
.....
.....
.....

.....
podpis hospitowanego

¹ właściwe podkreślić

Załącznik nr 2 do Procedury hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych w PB

RAPORT ZBIORCZY Z HOSPITACJI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH W SEMESTRZE ..... **ROKU AKADEMICKIEGO .....**
NA WYDZIALE /SZKOLE DOKTORSKIEJ/ W STUDIUM* .....

Lp.	Stopień lub tytuł naukowy, stanowisko, imię i nazwisko hospitowanego	Katedra	Kod przedmiotu, nazwa przedmiotu i forma zajęć	Stopnie lub tytuły naukowe, imiona i nazwiska osób hospitujących	Data hospitacji	Charakter hospitacji	Czy wnioski pohospitacyjne wymagają podjęcia działań naprawczych? TAK/NIE

.....
Podpis Dziekana/Dyrektora Szkoły Doktorskiej/Kierownika Studium*